

Crna Gora
SAVJET AGENCIJE ZA ELEKTRONSKE MEDIJE

Broj: 01 – 154/5
Podgorica, 31.03.2022. godine

Na osnovu čl. 14 Zakona o elektronskim medijima ("Sl.list CG", br. 46/10, 40/11, 53/11, 06/13, 55/16, 92/17 i 82/20) i čl. 126 stav 6, 7 i 8 Zakona o upravnom postupku ("Sl. list Crne Gore", 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17), rješavajući po žalbi NVO „Media Centar“ iz Podgorice (zavedena kod Agencije za elektronske medije pod br. 01-154/4 od 16.03.2022. godine), Savjet Agencije za elektronske medije na sjednici održanoj 31.03.2022. godine, donio je

RJEŠENJE

1. Usvaja se žalba NVO „Media Centar“ iz Podgorice, podnesena protiv Rješenja Agencije za elektronske medije br. 02-154/3 od 07.03.2022. godine.
2. Poništava se prvostepeno Rješenje Agencije za elektronske medije 02-154/3 od 07.03.2022. godine i predmet vraća prvostepenom organu na ponovni postupak.
3. Prvostepeni organ je dužan da dopuni postupak otklanjanjem nedostataka zbog kojih je, iz utvrđenih činjenica, izveden pogrešan zaključak da nije došlo do kršenja člana 55 stav 6 tačka 2 Zakona o elektronskim medijima i člana 7 Pravilnika o programskim standardima u elektronskim medijima („Službeni list CG“, br. 35/11, 7/16 i 18/19), u dijelu koji se odnosi na obavezu emitera da prilikom proizvodnje (uređivanja i emitovanja) informativnog programa to radi profesionalno i odgovorno i na taj način da doprinosi poštovanju i promociji osnovnih ljudskih prava i sloboda, demokratskih vrijednosti, institucija i pluralizma ideja.
4. Prvostepeni organ je dužan da, bez odlaganja, a najkasnije u roku od 20 dana od dana prijema predmeta, donese novo rješenje.
5. Ovo rješenje će se objaviti na veb-sajtu Agencije za elektronske medije www.aemcg.org
6. Protiv ovog rješenja može se pokrenuti upravni spor pred Upravnim sudom Crne Gore.
7. Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja.

Obrazloženje

Rješenjem Agencije za elektronske medije br. 02-154/3 od 07.03.2022. godine, odbijen je, kao neosnovan, prigovor NVO „Media Centar“ iz Podgorice, na rad Javnog preduzeća „Radio i Televizija Crne Gore“ iz Podgorice (emiter), javnog emitera opšteg televizijskog programa „Prvi program Televizije Crne Gore“ – TVCG1, a povodom priloga u okviru programskog sadržaja „*Gledajmo se*“, koji je emitovan dana 1. februara 2022. godine, u terminu od 20:07:11 do 20:17:51 sati (10 minuta 40 sekundi). Osporenim rješenjem je utvrđeno da emiter nije prekršio čl. 7 st. 1 alineja b) i čl. 12 st. 1 i 2 Pravilnika o programskim standardima u elektronskim medijima ("Sl. list Crne Gore", br. 35/11, 07/16 i 8/19, u daljem tekstu: „Pravilnik“).

U ostavljenom roku, NVO „Media Centar“ je uložila žalbu Savjetu Agencije za elektronske medije (u daljem tekstu: „Savjet Agencije“) protiv navedenog prvostepenog rješenja (zavedena kod Agencije za elektronske medije pod br. 01-154/4 od 16.03.2021. godine), jer Agencija za elektronske medije (u daljem tekstu: „Agencija“), po mišljenju podnosioca žalbe, „*nije pravilno utvrdila činjenično stanje i tumačila Zakon o elektronskim medijima i Pravilnik o programskim standardima u elektronskim medijima*“.

U žalbi se navodi da se prvostepenim rješenjem „*priznanjem da se autori priloga bave ‘tematikom’... iz ugla muškarca’ upravo sugerše da se promovše stereotip i to se čini tokom cijelog priloga u kome su, dok muškarac (Milić Simonović) publici povjerava svoju priču o nemogućnosti nalaženja supruge, prikazani kadrovi gdje on pere suđe, mijesi i peče hljeb, čime se kod publike izaziva razumijevanje i sažaljenje zbog*

sudbine koja jednog muškarca nagoni da se bavi poslovima koji u patrijarhalnim društvima važe za tipično ženske", pa naglašava da se „stereotip dodatno podstiče time što je prilog koncipiran kao priča iz ljudskog ugla (human aspect story), ali s tim da tu ljudskost vidimo samo u priči muškarca, a ne i žene". Podnosilac žalbe je stava „da su autori priloga željeli da o problemu govore u javnom interesu i izbjegnu stereotipe, onda su trebali da čuju i ženinu ljudsku stranu priče, jednako kao muškarčevu".

Takođe, podnosilac žalbe ističe da „AEM u obrazloženju rješenja kojim je odbijen prigovor NVO Media centar tvrdi da nije povrijeđena privatnost državljanke Albanije, navodeći da se vidi 'da ona voljno učestvuje u prilogu', ali po njegovom mišljenju „to se iz priloga ne može vidjeti, već se samo može pretpostaviti da je tako. Iz priloga se ne vidi da su autori priče prethodno kontaktirali Nertilu Kurtal i upoznali je sa svojom namjerom da urade priču u kojoj će se baviti i njenim životom, i kakav će biti karakter te priče".

Podnosilac žalbe ukazuje da je „rješenjem i obrazloženjem potpuno promašena suština problema i prigovora, a to je notorna objektivizacija žene koja je najvidljivija u sledećem pasusu transkripta emisije: 'Milić Simonović: „Pa, bogomi, skoro jednu... da sam više uključen i toliko aktivan, sigurno preko petnes godina, a osobito, jer sam imo, reko sam prije, opeko se jednom, dao sam bio pare za ovu devojku što je bila bolesna. Sve su to bile prevare, nevaljale stvari, interesa je bilo, to je već postalo biznis", pa je žalilac mišljenja da se „ovdje jasno vidi da su žene koje su se putem posrednika udavale za muškarce iz Crne Gore tretirane kao objekat u najdoslovnijem smislu riječi, da se njima trguje kao stočnim grlima. Tretirati žene kao sredstvo, 'davati pare za njih' je, trgovina ljudima - oblik krajnje objektivizacije i instrumentalizacije ljudskih bića koje 'ne doprinosi poštovanju i promociji osnovnih ljudskih prava', već naprotiv - opravdava i normalizuje njihovo kršenje".

Na kraju, žalilac smatra da „u prilogu nije bilo kritike ovakvog odnosa prema ženama i to je jedan od ključnih razloga zašto su argumenti iznijeti u prigovoru utemeljeni i valjani" pa predlaže „Savjetu AEM da preinači odluku direktora AEM i prihvati prigovore Media centra".

Na sjednici održanoj 30.03.2022. godine, Savjet Agencije je razmotrio predmetnu žalbu i tom prilikom ostvario uvid u sljedeće spise predmeta:

- Prigovor NVO „Media Centar“ (zaveden kod Agencije za elektronske medije pod br. 02-154 od 07.02.2022. godine);
- Nalaz Sektora za monitoring (akt br. 02-154/1 od 10.02.2022. godine);
- Zahtjev za izjašnjenje emitera povodom navoda iz prigovora (akt br. 02-154/2 od 10.02.2022. godine);
- Rješenje direktora Agencije po prigovoru (akt br. 02-154/3 od 07.03.2022. godine);
- Žalbu NVO „Media Centar“ na Rješenje direktora Agencije (zavedena pod br. 02-154/4 od 16.03.2022. godine).

Razmatrajući osnovanost žalbenih navoda, a na osnovu informacija i navoda sadržanih u spisima predmeta, Savjet Agencije je konstatovao sljedeće:

- 1) Dana 7. februara 2022. godine, NVO „Media Centar“ iz Podgorice dostavila je Agenciji prigovor na rad emitera u kojem se navodi da je „u emisiji 'Gledajmo se' koja je emitovana na Prvom kanalu nacionalne javne televizije (TVCG) 1. februara 2022. godine došlo do kršenja pojedinih programskih standarda koja su utvrđena Pravilnikom o programskim standardima u elektronskim medijima".

Kako se ističe u prigovoru, „u spornom prilogu se javnoj pažnji izlaže privatnost žene iz Albanije, a da se nijednom riječju ne stavlja do znanja publici da li je od nje tražena saglasnost za to i da li je ta saglasnost dobijena". Po mišljenju podnosioca prigovora „pošto to nije rečeno, nameće se zaključak da ta saglasnost nije ni tražena, a njeno narušavanje se, u konkretnom slučaju, ne može pravdati javnim interesom, jer takvog interesa nema", kao i da je „za razliku od junaka priče iz Crne Gore, koji u prilogu objašnjava svoje motive za ženidbu i kakva bi mu žena odgovarala, žena iz Albanije u prilogu prikazana kao objekat".

- 2) Postupajući po osnovu navoda iz prigovora, Sektor za monitoring Agencije izvršio je uvid u snimke emitovanog programa i sačinio nalaz dana 10.02.2022. godine (akt broj 02-154/1 od 10.02.2022. godine). Saglasno nadležnostima ustanovljenim članom 138 Zakona o elektronskim medijima i članom 112 Zakona o upravnom postupku, a u cilju utvrđivanja činjenica da li je emitovanjem spornih programskih sadržaja došlo do kršenja Zakona i Pravilnika, Agencija je emiteru dostavila

predmetni prigovor, sa nalazom Sektora za monitoring i zatražila da, u roku od sedam dana od dana prijema zahtjeva, dostavi pisano izjašnjenje na date navode (akt broj 02-154/2 od 10.02.2022. godine). U ostavljenom roku emiter nije dostavio traženo izjašnjenje.

- 3) Članom 55 stav 6 tačka 2 Zakona i članom 7 st. 1 al. b) Pravilnika propisana je obaveza emitera koji proizvode (uređuju i emituju) informativni program da to rade profesionalno i odgovorno i na taj način da doprinose poštovanju i promociji osnovnih ljudskih prava i sloboda, demokratskih vrijednosti, institucija i pluralizma ideja.
- 4) Član 12 stav 1 Pravilnika predviđa da je u programima elektronskih medija zabranjeno ugrožavanje privatnosti pojedinca, objavljivanjem informacija o privatnom životu bez njegovog znanja i pristanka, osim u slučaju nedvosmislenog postojanja opravdanog javnog interesa, dok je u stavu 2 ovog člana propisano da svako narušavanje privatnosti mora biti opravdano dokazivim javnim interesom, a naročito kada se radi o maloljetnicima i osobama koje ne obavljaju javne funkcije i nisu eksponirane u javnosti.
- 5) U vezi prigovora da je emitovanjem priloga povrijeđena privatnost državljanke Albanije, imajući u vidu da, nakon predstavljanja i upoznavanja, gospođa Nertila Kurtal daje izjavu direktno u kameru, može se zaključiti da u prilogu učestvuje voljno, pa nije osnovan prigovor da joj je narušena privatnost. Činjenica da nije eksplicitno izrazila spremnost da učestvuje u emisiji ne može biti razlog za tvrdnju da joj je ugrožena privatnost, kada se iz njenih konkludentnih radnji može bez sumnje zaključiti da zna da se snima njen susret i razgovor sa drugim akterima u prilogu te da želi da bude dio televizijske priče.
- 6) Ne može se dovesti u pitanje pravo emitera da emituje prilog posvećen temi koju treba istražiti i o kojoj treba govoriti u javnosti (tj. da li je „provodadžisanje“ ili posredovanje u sklapanju brakova između državljana/državljanke iz Crne Gore i Albanije „prevara ili šansa za brak“). Pri tome, on ima u skladu sa svojom uređivačkom slobodom ali i odgovornošću, pravo da odabere sagovornike, način i format kojima će obraditi i predstaviti određenu pojavu ili događaj.
- 7) Pojedini stavovi glavnog aktera priloga ukazuju na stereotipe, oni nedvosmisleno pokazuju stepen razvoja svijesti i percepcije o različitim aspektima pojave kojom se prilog bavi (uloga, odnos prema ženi i očekivanja od žena....). Pojedini navodi aktera priloga (M.Simonović, otac N.Kurtal) predstavljaju stavove koji žene predstavljaju kao objekat o kojem imaju pravo da odlučuju u zavisnosti od toga da li ispunjava njihova očekivanja (ljepota, visina, starost, zrdavlje) ili odgovara predrasudama (može li žena određenih godina da rađa djecu). Ne dovodeći u pitanje da prilog doprinosi sagledavanju realne slike pojave kojoj je posvećen, izostanak kritičkog odnosa ili bar ukazivanja da stavovi pojedinih aktera priloga (M.Simonović i otac N.Kurtal) doprinose promociji neravnopravnosti žena i muškaraca, odnosno jačanju stareotipa i predrasuda, pokazuje neprimjeren odnos emitera promociji ljudskih prava na adekvatan način.

Savjet Agencije je konstatovao da je prvostepeni organ pravilno zaključio da nije došlo do kršenja člana 12 Pravilnika, odnosno da nije došlo do ugrožavanje privatnosti pojedinca (N.Kurtal), objavljivanjem informacija o privatnom životu bez njegovog znanja i pristanka.

Sa druge strane, Savjet Agencije je konstatovao da su opravdani navodi iz žalbe te da je, zbog izvođenja pogrešnog zaključka iz utvrđenih činjenica, došlo do pogrešnog tumačenja važećih standarda da emiter nije prekršio član 55 stav 6 tačka 2 Zakona i člana 7 Pravilnika, u dijelu koji se odnosi na obavezu emitera da u proizvodnji (uređivanju i emitovanju) informativnog programa to radi profesionalno i odgovorno i na taj način da doprinosi poštovanju i promociji osnovnih ljudskih prava i sloboda, demokratskih vrijednosti, institucija i pluralizma ideja.

Članom 126 Zakona o upravnom postupku je propisano da kada drugostepeni organ nađe da u prvostepenom postupku činjenice nijesu u potpunosti utvrđene ili da su pogrešno utvrđene, ... može sam dopuniti postupak i otkloniti nedostatke. Takođe je propisano da, ako drugostepeni organ nađe da će nedostatke prvostepenog postupka brže i ekonomičnije otkloniti prvostepeni organ, on će svojim rješenjem poništiti prvostepeno rješenje i predmet vratiti prvostepenom organu na ponovni postupak. U tom slučaju, drugostepeni organ je dužan da ukaže prvostepenom organu u kom pogledu treba dopuniti postupak, a prvostepeni organ je dužan u svemu da postupi po drugostepenom rješenju i da, bez odlaganja, a najkasnije u roku od 20 dana od dana prijema predmeta, donese novo rješenje. Protiv tog rješenja stranka ima pravo na žalbu.

Saglasno navedenom, Savjet Agencije je odlučio kao u dispozitivu ovog Rješenja.

Ovo rješenje će biti objavljeno na veb-sajtu Agencije za elektronske medije www.aemcg.org.

Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja.

PRAVNA POUKA

Ovo rješenje je konačno i protiv njega se može pokrenuti spor pred Upravnim sudom Crne Gore.

**Predsjednik
Savjeta Agencije za elektronske medije
dr Branko Bošković**

Dostavljeno:

- NVO „Media Centar“
- Javno preduzeće „Radio i Televizija Crne Gore“
- Direktor Agencije za elektronske medije
- Arhiva